
IZ ARHIVA: TRAGOM ISTRAŽIVANJA ARHIVSKE DOKUMENTACIJE MUZEJSKIH USTANOVA CRIKVENICE, BRIBIRA, NOVOG VINODOLSKOG, KRMPOTA, DOBRINJA, BAŠKE, CRESA, LOŠINJA I SENJA

IM 40 (3-4) 2009.
RIJEČ JE O...
MAIN FEATURE

IVA VALIDŽIJA □ Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Muzejski dokumentacijski centar posjeduje arhivsku dokumentaciju o muzejima u Hrvatskoj. Građa je prikupljena od osnutka centra 1955. te pokriva različitu problematiku muzejskih ustanova.

Iščitavajući građu muzeja zemljopisno lociranih na području između Rijeke i Zadra, pokušala sam istražiti kako, u kojim okolnostima i koliko su ti muzeji djelovali u svojim lokalnim zajednicama te otvoriti mogućnost komparacije prošlosti tog područja sa sadašnjim stanjem.

Podaci su raznoliki, za pojedine muzeje u Arhivu MDC-a imamo samo nekoliko dokumenata, no za neke institucije možemo pratiti zavidnu djelatnost i utjecaj na zajednicu.

Bakar. Gradski muzej Bakar osnovan je u siječnju 1948. g. Postav je otvoren u kući iz 1716. g. zvanj Studio et labore. Muzej je posjedovao oko 500 različitih predmeta vezanih za povijest Bakra. U šest prostorija bile su postavljene slike jedrenjaka bivšega Hrvatskog broderskog društva, portreti brodovlasnika i kapetana, učila za nautičke predmete iz 19. st. itd.

Muzej nije imao kustosa, a voditelj Muzeja bio je volonter dr. Ivo Marochino.

Zapis iz 1955. govori da su posjetitelji većinom bili turisti i polaznici bakarske Pomorske škole. Iz 1977. imamo dokument iz kojega se vidi da se Muzej smjestio na prostoru od 230 m², te da radi 7 dana u tjednu. Izdana je monografija *Grad Bakar kroz vjekove* autora dr. Ive Marochinoa.

Među odrednicama djelovanja Muzeja iz 1980. g. navodi se da je cilj Muzeja očuvanje starine grada, naselja rimske Volcere, spomenika frankopanskog doba i vladanja Komore, kao i povijest gradnje jedrenjaka u Bakru te obuke pomoraca u Pomorskoj školi. Tada je zbirka imala 288 predmeta.

Crikvenica. Unutar Narodnog sveučilišta 1978. g. osnovana je i prezentirana Muzejska zbirka NOB-a. Postavljena je izložba *Radnički, komunistički i revolucionarni pokret u Vinodolu za proteklih 60 godina*. O zbirci se brinula prof. Ivanka Pavlič.

Već 1980. g. započinje inventarizacija, obilazak terena te adekvatna pohrana građe, a u planu je bilo uređenje jedne od prvih partizanskih škola u selu Rafiči - Krmpote. Postavljene su izložbe *Tito i mladi te Tito vođa i strateg revolucije*.

Vinodolski zbornik, svezak drugi, izdan je 1982. godine. Rad na muzejskoj zbirci u Bribiru obilježio je 1983. godinu. Četvrti svezak *Vinodolskog zbornika* izašao je 1986.g. Godine 1988. izdaje se *Vinodolski zbornik*, sv.5.

Početakom 1990. g. obrađuje se bibliografija o Vinodolu, popisuju fasade s obilježjima secesije i klasicizma, valorizira zbirka Bunjevaca u Krmpotama te priprema elaborat za obnovu frankopanske kule u Bribiru.

Novi Vinodolski. Narodni muzej i galerija Novi Vinodolski otvoreni su 1. svibnja 1951. g. u povodu otkrića spomenika palim borcima. Građu je uglavnom činila kulturno-povijesna zbirka, zbirka srednjovjekovnih kapitela pavlinske crkve, etnografska zbirka i zbirka NOB-a s 300 fotografija i dokumenata.

U suradnji s Narodnom čitaonicom 1978. g. izdaje se *Spomen knjiga* koja sadržava izvorne narodne pjesme Novog Vinodolskog i Vinodola. Narodni muzej organizirao je jednodnevni simpozij u čast 690. godišnjice donošenja *Vinodolskog zakonika*. Održana je promocija doktorskog rada o Franu Mažuraniću u povodu 50 godišnjice njegove smrti.

Te je godine postavljeno desetak samostalnih izložbi u prostorima Galerije. Održan je 5. *Vinodolski skup izvornih slikara*. Otvoren je dio muzeja posvećen NOB-u.

Uz 400. godišnjicu smrti Josipa Jurja Klovića otkriven je spomen reljef njemu u čast, a u holu glavnog ulaza u lapidarij postavljeni su kapiteli pavlinskog samostana iz 13. st.

Nakon 28 godina postojanja u Narodnome muzeju 1979. g. počinje raditi kustos Ognjan Maričić.

Sljedeće godine izdana je knjiga *Historijat NOB-a Gornjih i Donjih Zagona*, održan sedmi *Vinodolski skup izvornih slikara i kipara Jadrana* te postavljena izložba iz fundusa Galerije.

Krmpote. Zavičajni Muzej Krmpote-Klenovica otvoren je 7. kolovoza 1976. i smješten u devet prostorija. Većinu postava čini etnografska zbirka i građa vezana za NOB.

Otok Krk

Dobrinj. Etnografska zbirka otoka Krka osnovana je 1969. g. Tada na Krku počinje sustavni otkup etnografske građe. Zbirka je 1973. godine pripojena Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u Rijeci te se u Dobrinju osniva depandansa Pomorskoga i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja. Stručni djelatnik Željko Barbačić počeo je raditi 1967. g.

Baška. Zavičajni muzej Baška otvoren je 1970. g. U postavu je predstavljena zbirka namještaja, baščanska kuhinja, dnevni boravak i spomen soba liječnice Zdenke Čermakove koja je radila u Baškoj.

Senj. Gradski muzej Senj osnovan je 1962. g. nakon dugogodišnjeg djelovanja osnivača - Senjskoga muzejskog društva koje je osnovano 25. svibnja 1950. g., a aktivno je radilo na osiguravanju preduvjeta za otvaranje muzeja. Muzej je otvoren u kući Vukasović iz 1516. g., a radni i izložbeni prostor zauzimaju 180 m². Direktor Muzeja je prof. Ante Glavičić (arheolog).

Od osnivanja Muzeja provode se arheološka istraživanja (Mali Goljačić iznad Vratnika, gradina Lisac iznad Krasnog, gradina Vlaška) te je napravljen elaborat za restauraciju tvrđave Nehaj, a kontinuirano se prikupljaju materijali za *Senjski zbornik*.

Gradski muzej Senj 1966. g. se pripaja Narodnom učilištu, a u povodu izdavanja *Senjskog zbornika* napravljen je i deplijan Muzeja.

Od 1963. do 1969. g. osnovani su Upravni odbor, Nadzorni odbor i Sud časti. Predstavljena je Zbirka novije povijesti, Arheološka zbirka i lapidarij, Zbirka Književnost i kultura, Zbirka pomorstva i trgovine, Etnografska zbirka, te Zbirka Senjski uskoci u kuli Nehaj.

Od 1969. do 1974. g. u Muzeju rade Ante Glavičić, ravnatelj, i Katarina Baranjac, bibliotekarka, arhivarka, zamjenica ravnatelja. Muzej je u tom razdoblju izdao pet svezaka *Senjskog zbornika*, u tvrđavi Nehaj planira se postavljanje portreta i odljeva senjskih kapetana, a radi se i na obnovi gradske kule Lipica.

Izveštaj za 1978. g. glasi: radilo se na konzervaciji i zaštiti muzejske građe, provodile su se konzervatorske intervencije na stambenim zgradama, arheološka istraživanja na mjestima izgradnje stambenih objekata, hidroarheološke intervencije u okolici Senja, fotodokumentacijsko snimanje objekata. Održana je IV. izložba likovnih radova učenika senjskih škola, izložba slika Đurde Tomašević, izložba grafike Mladena Vukelića-Mora. Izrađena je projektna dokumentacija Spomen groblja senjskih uskoka, radi se na senjskom zborniku VII. i VIII.

Prema izvješću iz 1980. g. biblioteka ima ukupno 3 840 svezaka, a posebna pozornost se pridaje izdanjima vezanima za Senj od 1870. do 1980.

Cres. Arheološka zbirka Osor osnovana je daleke 1900. g. Dokumente o Arheološkoj zbirci ostavio je Antun Bauer 1956. g. zapisom da u Cresu postoji oko 750 arheoloških predmeta. Dr. Bauer je podržavao osnivanje muzeja u kojemu bi se predmeti adekvatno zbrinuli i prezentirali javnosti.

Zapošljavanjem kustosice Jasminke Čus-Rukonić 1978. g. Creski muzej počinje aktivno sudjelovati u hrvatskoj muzejskoj zajednici. Kustosica se brine i o Lošinjskome muzeju. Praćenjem izvješća od 1981. do 1994. g., na otoku Cresu i Lošinj u zamjećuje se veliki pozitivni iskorak u muzejskoj djelatnosti.

Tijekom 1981. godine napravljena je inventarizacija, signirana stručna literatura, te obavljena revizija privremenog inventara Creskog muzeja i konzervatorski radovi na Crkvi sv. Mariji na groblju u Osoru.

U izvješću za 1983. zabilježeno je da je zbog dotrajlosti zgrade Arheološka zbirka Osor zatvorena, te se posjećivati mogao samo Creski muzej.

U 1985. g. obavljani su poslovi za otvaranje Arheološke zbirke u Osoru: pisan je popratni tekst i razrađen privremeni postav.

Arheološka zbirka Osor otvorena je 13. srpnja 1985. g. Na postavu su radili prof. Jasminka Čus-Rukonić i dr. Ivan Mirnik, a likovno ga je uobličio arh. Josip Velnić. Predstavljeno je oko 9 146 predmeta.

Izvešće iz 1986. g. dokumentira izradu suvenira za potrebe Muzeja, suradnju sa zavodima za restauraciju radi zaštite pokretnih i nepokretnih spomenika kulture. Jasminka Čus-Rukonić sudjelovala je na skupu *O brončanom dobu Slovenije s radom Brončano doba na otocima Cresu i Lošinj*.

Godine 1988. rađena su arheološka iskopavanja u Osoru (kuća Beluli, kuća Čajić). U Maloj galeriji Arsan održane su četiri izložbe, a u Malom Lošinj u fotoizložba *Maslinarstvo*. Napisane i prevedene tekst legende za stalni postav.

Izvešće za 1991. bilježi zaštitna arheološka istraživanja na Velom Lošinj u i u Rovenskoj te na lokalitetu crkve Sv. Marije na Bijaru u Osoru.

Napisani su elaborati *Projekt marina Cres, arhitektonsko rekognosciranje*, 1991., *Zaštitno arhitektonsko istraživanje na trasi HPT kabela u Velom Lošinj u i Rovenskoj*, 1991., *Istraživanje na trasi vodovoda dionica Osor-Punta Križa faza 1*, 1991., *Izveštaj o arheološkim istraživanjima na obalnoj liniji u Cresu*, 1990. g.

Postavljena je izložba *Predromanička, protoromanička i ranoromanička skulptura na otocima Cresu i Lošinj*, uz promociju kataloga.

U 1993. godini rađena su zaštitna arheološka istraživanja na Cresu, Susku i u Osoru. Objavljeni su

članci: *Arheološka istraživanja na Susku, Nađeni natpisi i zidovi iz ranog srednjeg vijeka*, Otočki vjesnik 102; *Zaštitna arheološka istraživanja na trasi kanalizacije u Cresu*, 1993. g., *Obavijesti HAD-a; Umjetnost na istočnoj obali Jadrana u kontekstu europske tradicije*, zbornik radova sa znanstvenog skupa posvećenoga Radmili Matejčić, *Obavijesti HAD-a; Ranokršćanska skulptura grada Cresa*, Jadranski zbornik.

Te su godine predstavljene izložbe *Obredna uskršnja peciva, Lux aeterna croatica, N. Levinger: Otočni zanosi, Romanička, proromanička i ranoromanička skulptura na otoku Cresu i Lošinju*, a na znanstvenom skupu uz 100. obljetnicu Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu prezentiran je rad *Novi ulomci predromaničke skulpture iz Osora*.

Mali Lošinj. Prema dokumentaciji MDC-a, Opći muzej osnovan je 1950. Postav je otvoren 1957. u zgradi Pionirskog doma. Kustos zbirke bio je nastavnik Slavko Morović. Prvi postav napravljen je u suradnji s dr. Brankom Fučićem, a predstavljene su zbirke Nacionalna borba Hrvata Lošinja, Prethistorija i antička zbirka, Od doseljavanja Hrvata do uspona Lošinja, Pomorstvo Lošinja, Narod Lošinja u borbi za nacionalna prava, NOB i poslijeratni period.

Muzej je zatvoren 1960. jer je u zgradu trebala useliti Škola učenika u privredi. Građa je deponirana i premještena na nekoliko lokacija.

Zapošljavanjem kustosice Jasminke Ćus Rukonić pokreće se muzejska djelatnost Malog Lošinja i konačno otvara 2007. pod nazivom Lošinjski muzej.

Pregledavanjem arhivske građe predstavljenih ustanova u vremenskom rasponu od četrdeset godina zamjećuju se dvije vrste poticaja: lokalna zajednica koja želi obogatiti svoju ponudu otvaranjem muzeja, kao i djelovanje pojedinaca - entuzijasta koji su uložili velik trud i znanje u oživljavanje i održavanje muzeja na potezu od Rijeke do Zadra.

Primljeno: 4. lipnja 2010.

FROM THE ARCHIVES: IN THE TRAIL OF RESEARCH INTO ARCHIVAL DOCUMENTATION OF THE MUSEUM INSTITUTIONS OF CRIKVENICA, BRIBIR, NOVI VINODOLSKI, KRMPOTE, DOBRINJ, BAŠKA, CRES, LOŠINJ AND SENJ.

The Museum Documentation Centre holds archival documentation about museums in Croatia. The records have been collected since the founding of the centre in 1955 and they cover the various problems of museum institutions. Reading the material of the museums located geographically in the area between Rijeka and Zadar, the author endeavoured to explore how, under what circumstances and how much these museums have worked in their local communities, as well as to provide conditions for making a comparison of the past of the region with the current situation. The data are varied; for some museums in the Archives of the MDC there are only a few documents, but also in some institutions it is possible to follow up a remarkable scale of activity and the large impact made on the community.